

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра лісового господарства

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до підготовки і написання кваліфікаційної роботи
освітнього рівня «Бакалавр»
спеціальності 205 – Лісове господарство**

Умань – 2022

УДК 630*2(079.2)

Шлапак В.П., Адаменко С.А., Іщук Г.П. Методичні рекомендації до підготовки і написання кваліфікаційної роботи освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство» – Умань, 2022. – 43 с.

Рекомендації розробили: д.с.-г.н., професор В. П. Шлапак; к. б. н., ст. викладач С. А. Адаменко; к.с.-г.н., доцент Г.П. Іщук; к.с.-г.н., доцент І.Є. Іващенко; к.с.-г.н., доцент І.В. Козаченко; к.с.-г.н., доцент С.А. Коваль; к.с.-г.н., доцент О.С. Остапчук.

Рецензенти:

д.с.-г.н., професор кафедри садово-паркового господарства Уманського НУС
А. Ф. Балабак

к.с.-г.н., начальник Вінницької державної зональної лісо насінневої інспекції
З. М. Юрків

к.с.-г.н., головний лісівничий ДП «Уманське лісове господарство»
А. Ю. Гусак

Схвалено на засіданні кафедри лісового господарства (протокол № 1 від 29 серпня 2022 року)

Рекомендовано до видання науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва (протокол № 1 від 5 вересня 2022 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОДЛОЖЕННЯ.....	5
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
3. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	6
4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	7
4.1. Обсяг кваліфікаційної роботи.....	7
4.2. Структура кваліфікаційної роботи	7
5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	12
5.1. Загальні вимоги.....	12
5.2. Оформлення ілюстрацій.....	13
5.3. Оформлення таблиць.....	13
5.4. Формули та рівняння.....	16
5.5. Цитування і посилання в тексті на використані літературні джерела...	17
5.6. Одиниці вимірювання та скорочення	17
5.7. Вимоги до оформлення списку використаних джерел.....	18
5.8. Оформлення додатків.....	25
6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ.....	26
7. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	27
8. ПІДГОТОВКА І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	28
8.1. Підготовка до захисту.....	28
8.2. Захист кваліфікаційної роботи.....	30
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Кваліфікаційна робота освітнього рівня «Бакалавр» виконується на основі глибокого вивчення наукової літератури зі спеціальності (монографій, статей, авторефератів дисертацій, періодичних видань, нормативної літератури тощо) та за результатами самостійної дослідної роботи. Вона є завершеним навчально-науковим дослідженням, що відображає рівень його теоретичних знань, здобутих за період навчання і уміння їх практичного застосування. При проведенні досліджень, вивченні й аналізі наукової літератури, написанні та оформленні кваліфікаційної роботи студент набуває досвіду, який буде необхідний як для майбутнього науковця, так і для кваліфікованого фахівця лісогосподарської галузі.

Кваліфікаційна робота може бути дослідницького або проектувального характеру, а також із узагальнення виробничого досвіду об'єкту господарювання.

У кваліфікаційній роботі має бути висвітлена тема дослідження відповідно до програм, затверджених кафедрою, у тому числі окремі сучасні перспективні теоретичні та практичні питання.

Тема кваліфікаційної роботи має бути чітко і лаконічно сформульованою та відповідати спеціальності 205 «Лісове господарство».

Після затвердження теми кваліфікаційної роботи студент одержує від керівника завдання з переліком питань, які потрібно опрацювати і викласти у роботі.

Оформлену кваліфікаційну роботу разом з відгуком керівника та рецензією студент подає в деканат не пізніше, ніж за 3 дні до початку роботи Екзаменаційної комісії. У роботі після висновків повинен бути підпис студента.

Результати досліджень кваліфікаційної роботи повинні бути апробовані на засіданнях наукового гуртка кафедри лісового господарства, семінарах та наукових конференціях.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Бакалаврська робота – це самостійна наукова кваліфікаційна робота, яка виконується після проходження науково-дослідної практики з елементами дослідництва й інновації та є підсумком теоретичної і практичної підготовки у рамках нормативної і вибіркової складових освітньої програми підготовки магістрів.

Виконання роботи має за мету набуття слухачами умінь, знань, навиків, які необхідні для виконання професійних обов'язків. Така праця вимагає досконалого знання нормативних документів, інструкцій, технічних вимог, стандартів, що дасть змогу майбутнім фахівцям бути підготовленими до практичної і науково-дослідницької роботи.

Основні етапи підготовки кваліфікаційної роботи:

- вибір теми та її затвердження;
- розробка завдання та складання поетапного плану виконання кваліфікаційної роботи;
- опрацювання й аналіз наукової літератури;
- збір матеріалів під час проходження переддипломної практики;
- обробка матеріалів із застосуванням сучасних методів статистичного аналізу;
- написання першого варіанту роботи, подання його на перевірку науковому керівнику;
- усунення недоліків, написання остаточного варіанту та оформлення кваліфікаційної роботи;
- подання зброшурованої у твердій палітурі завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру;
- отримання відгуку наукового керівника;
- рецензування кваліфікаційної роботи;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні Екзаменаційної комісії (ЕК).

Назва кваліфікаційної роботи має бути стислою, конкретною, відповідати спеціальності та суті дослідженої проблеми, вказувати на предмет і об'єкт дослідження. У назві не бажано використовувати ускладнену, узагальнюючу чи ненаукову термінологію.

Вихідні дані для кваліфікаційної роботи слухач магістратури отримує у господарстві, де проходить науково-дослідну практику.

Робота повинна бути написана державною мовою. Інформацію за темою дослідження необхідно викласти у такому обсязі, щоб на основі аналізу отриманих результатів можна було зробити обґрунтовані висновки. Детальний опис методики дослідження. Наукова інформація має бути висвітлена згідно з фактичним матеріалом і обґрунтуванням новизни. Також повинно бути вказано практичне значення роботи.

За достовірність інформації у кваліфікаційній роботі та сформульовані висновки і рекомендації відповідальність несе автор.

Атестація. Раз на семестр студент проходить атестацію на засіданнях кафедри, де він звітує про стан виконання індивідуального плану в цілому та

магістерської роботи зокрема. Допуском на атестацію студента є звіт перед керівником. Результати звіту керівник доповідає на засіданні кафедри, відзначаючи помилки і неточності виконання індивідуального плану, зазначаючи способи їх усунення або шляхи раціонального вирішення.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які успішно склали екзаменаційну сесію, завершили стажування чи переддипломну практику, захистили відповідні звіти, виконали усі завдання навчального плану.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мета кваліфікаційної роботи – систематизація набутих за період навчання у вузі знань, проведення теоретичних і практичних досліджень, поглиблення осмислення професійної проблематики, розробка інноваційних пропозицій у певній сфері виробництва або наукової діяльності та рекомендації щодо їх впровадження.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- розвиток навичок самостійної роботи, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань;
- набуття вмінь узагальнювати, аналізувати наукові джерела та статистичні дані, формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції виробництву;
- набуття вмінь формулювати завдання та вибирати методи його виконання і шляхи реалізації їх у конкретних виробничих умовах;
- проаналізувати діяльність господарства з питань узагальненого досвіду ведення об'єкта господарювання;
- розробити заходи щодо підвищення продуктивності лісів рубками догляду;
- розробити проекти лісових розсадників;
- проектування захисних насаджень та лісових культур;
- узагальнити передовий виробничий досвід з питань вирощування лісів і реалізації лісової продукції.

3. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється випусковою кафедрою Уманського НУС, яка забезпечує реалізацію вибіркової складової освітньо-професійної програми підготовки магістрів з урахуванням пропозицій і потреб установ, підприємств, організацій лісгосподарської галузі та з урахуванням обраної магістерської освітньої програми погоджується у відповідному ННВ.

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути актуальною і спрямованою на вирішення завдань ведення господарства у лісгосподарських підприємствах відповідно до напрямку майбутньої діяльності фахівця.

Тематика робіт на кафедрі поновлюється кожного навчального року, а студент магістратури має право самостійного вибору теми роботи в межах освітньої програми.

4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка кваліфікаційної роботи має виявити рівень фахової підготовленості студента магістратури до професійної чи наукової діяльності, а саме здатність:

- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички;
- аналізувати джерела інформації, у першу чергу наукові;
- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасні методики і методи наукових досліджень;
- використовувати сучасні інформаційні технології;
- обґрунтовано використовувати вітчизняний та зарубіжний досвід при вивченні питання, що досліджується;
- знаходити аналоги розв'язання проблеми у вітчизняній та зарубіжній практиці, адаптувати їх до конкретного предмета (об'єкта) дослідження;
- за результатами аналізу самостійно приймати оптимальні рішення.

4.1. Обсяг кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота ОР «Бакалавр» повинна включати, титульний лист, завдання на виконання роботи, відгук наукового керівника, рецензію, зміст, реферат, перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів, вступ, основну частину, висновки і пропозиції виробництву, список використаних джерел, додатки. Загальний її обсяг 25-30 сторінок машинописного тексту.

Зразок оформлення титульного листа і завдання на кваліфікаційну роботу, зміст робіт різного напрямку, наведено в додатках А, Б, В, Д, Е, Ж, К.

4.2. Структура кваліфікаційної роботи

Титульна сторінка. На титульній сторінці розміщується наступна інформація: назва відомства, якому підпорядковується навчальний заклад, назва навчального закладу, назва факультету та кафедри, відомості щодо допуску роботи до захисту, тема кваліфікаційної роботи, код і назва спеціальності та кваліфікації, прізвище та ініціали автора, наукового керівника, календарний рік захисту. Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи наведено в додатку А.

Завдання до виконання кваліфікаційної роботи. Завдання складається керівником кваліфікаційної роботи відповідно до обраної студентом теми, затверджується завідувачем кафедри та видається студенту перед його від'їздом на науково-дослідну практику. У завданні зазначають: повну назву вищого закладу освіти, факультету і кафедри, шифр і назву спеціальності, П.І.Б. студента, групу в якій він навчається, тему кваліфікаційної роботи, номер наказу ректора про затвердження теми і його дату, термін подачі студентом

завершеної кваліфікаційної роботи на кафедрі, вихідні дані до кваліфікаційної роботи, зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно опрацювати), перелік таблиць, графіків, рисунків, додатків.

Підписують завдання: науковий керівник кваліфікаційної роботи і студент. Затверджує завдання завідувач кафедри. Зразок завдання до виконання кваліфікаційної роботи наведено у додатку Б.

Зміст подається на початку кваліфікаційної роботи і містить назви усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), реферату, переліку умовних позначень..., вступу, висновків та пропозицій, додатків, списку використаних джерел та номери їх перших сторінок.

Реферат (одна сторінка) містить відомості про обсяг кваліфікаційної роботи, кількість таблиць, рисунків, ілюстрацій, використаних джерел літератури. У ньому вказують мету досліджень, отримані результати.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (одна сторінка) подають окремим списком перед вступом, якщо вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо. Перелік друкують двома колонками, в яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їх детальну розшифровку. Якщо у роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ (2-3 сторінки). У вступі до кваліфікаційної роботи обґрунтовуються актуальність обраної теми, мета поставлених завдань, а також характеризуються об'єкт і предмет дослідження. Для обґрунтування обраної теми необхідно сформулювати мету дослідження та виділити ті завдання, які потрібно вирішити для досягнення поставленої мети.

Актуальність теми: Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Завдання визначаються метою роботи і подаються у формі перерахувань (вивчити..., описати..., встановити..., виявити... тощо)

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага дослідника, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської праці, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Зазначається обраний метод (методи) дослідження, теоретична цінність і прикладна значущість проведеного дослідження та окреслюються положення які виносяться на захист.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових наукових положень (рішень), запропонованих бакалавром особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток, доповнено).

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що не дають чіткої уяви про його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що зроблено, а сутності і новизни із наведеного виявити неможливо.

Апробація результатів роботи. Вказується, на яких конференціях, нарадах оприлюднені результати досліджень.

Публікації. Вказують, у скількох статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, авторських свідоцтвах опубліковані результати роботи, чи на яких засіданнях розглядалися.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів, які, в свою чергу, можуть поділятися на підрозділи, пункти, підпункти. Кожний розділ слід починати з нової сторінки. У розділах основної частини кваліфікаційної роботи після методики проведення дослідження детально розглядаються та узагальнюються отримані результати. Всі несуттєві для вирішення науково-виробничого завдання матеріали виносяться в додатки.

Розділ 1. Огляд літератури (5-8 сторінок).

Слід окреслити основні етапи розвитку наукової думки за обраним науково-виробничим завданням: стисло висвітлити зміст опублікованих робіт за обраною темою кваліфікаційної роботи з посиланням на авторів праць.

Використовуються переважно літературні джерела, опубліковані за останні 10 років. У кінці розділу, на основі аналізу літературних даних, формулюється висновок про ступінь вивченості теми і доцільність її подальшого дослідження, визначають актуальність і новизну розв'язання науково-виробничого завдання.

Розділ 2. Програма, об'єкти, методика та умови досліджень (3-4 сторінок).

Описують регіон досліджень, територіальне розташування об'єкта. Подають загальну характеристику ґрунтово-кліматичних і лісорослинних умов зони проведення досліджень.

При необхідності за даними найближчої метеостанції описують погодні умови, які характеризують за показниками середньомісячної температури повітря та середньомісячної кількості опадів і аналізують їх порівнюючи із середніми багаторічними даними.

Подають характеристику лісогосподарських, біологічних і технологічних

особливостей об'єкта дослідження.

У методиці досліджень вказують її основні елементи: схему досліду, розміри облікових і захисних частин дослідних ділянок, їх конфігурацію і просторову орієнтацію, кількість дерев, кущів тощо, повторність досліду, методи розміщення варіантів та повторень, методику спостережень, вимірювань, обліків і обрахунків. Вказують варіант, що є контролем - як правило, рекомендований зональною технологією на час ведення досліду.

У дослідях з лісовими породами основними є фенологічні спостереження, облік росту, плодоношення та насінноношення рослин, таксаційні показники та товарна якість основних сортиментів.

Також вказують за якою методикою проведено статистичний аналіз результатів досліджень.

Описуючи умови, об'єкт і методику досліджень обов'язково роблять посилання на літературні джерела.

Розділ 3. Результати досліджень(5-7 сторінок).

Розділ є основним у роботі. У ньому детально і послідовно викладається зміст виконаної науково-дослідної роботи й остаточні результати досліджень. За необхідності розділ ділять на підрозділи.

Результати досліджень подають у вигляді тексту, таблиць і рисунків. Отримані результати детально аналізують. Основні дані досліджень, на основі яких формулюють висновки, піддають статистичному аналізу, результати якого розміщують у додатках кваліфікаційної роботи. В розміщених у тексті таблицях наводять лише показники і відповідні значення НІР₀₅.

Оформлення таблиць і рисунків має відповідати встановленим вимогам. Пояснювальний текст до кожної таблиці або рисунка не повинен бути лише констатацією числових даних. Необхідно виявляти взаємозв'язки, аналізувати та пояснювати наявні тенденції та закономірності.

Важливою складовою розділу є порівняння одержаних результатів із результатами досліджень інших авторів.

Розділ закінчують висновком, який повинен містити суть результату, підтверджуватися числовими значеннями та статистичними характеристиками. На його основі формулюються висновки кваліфікаційної роботи.

Розділ 4. Назва розділу залежить від обраного напрямку кваліфікаційної роботи (додатки В, Д, Е, Ж, К), (4-5 сторінок). Описуються технології створення або догляду за насадженнями. Викладається агротехніка вирощування сіянців, саджанців деревних, кущових і плодкових рослин, а також одержання живців у маточнику. Описується система обробітку ґрунту, застосування добрив, підготовка насіння до висіву й сівба, догляд за посівами, садіння, щеплення чи формування саджанців і догляд за ними, інвентаризація та викопування садивного матеріалу, технології рубань тощо. Розробляються та обґрунтовуються заходи щодо вдосконалення технології створення або догляду за насадженнями чи збільшення об'єму виробництва продукції та поліпшення її якості.

Висновки та пропозиції виробництву (дві сторінки). У 4–5 невеликих за об'ємом, конкретних і чітких за редакцією пунктах висновків характеризують

основні положення, які встановлено дослідженнями. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. У висновках необхідно вказати якісні та кількісні показники отриманих результатів та обґрунтувати їх достовірність, економічний ефект від впровадження кращих варіантів досліду.

Пропозиції виробництву (1–3 пункти) повинні бути чітко сформульовані і ґрунтуватися на власних дослідженнях студента, а не повторювати загальновідомі положення.

Список використаних джерел. Повинен містити 15-20 найменувань літератури, в тому числі 30% за останні десять років. До списку включають усі джерела, на які було зроблено посилання в тексті. Список складають згідно з прізвищами авторів (заголовків) за українською абеткою, або в порядку посилань у тексті з наскрізною нумерацією. Праці латиницею подаються в кінці списку.

Додатки включають допоміжний матеріал до основного тексту кваліфікаційної роботи, який необхідний для уточнення результатів досліджень та підтвердження висновків. До них відносять таблиці дисперсійного аналізу, технологічні карти, розрахунки, рисунки, фотографії, плани, тощо.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційну роботу ОР «Бакалавр» пишуть державною мовою на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з використанням шрифту Times New Roman розміром 14 пунктів з міжрядковим інтервалом 1,5. Шрифти більших розмірів використовують на кресленнях.

Пояснювальна записка оформляється згідно з вимогами ДСТУ–3008–95 у вигляді друкованого документу: стандартний А4 аркуш паперу (210×297 мм); поля документу мають становити: ліве – 30 мм; верхнє та нижнє – 20 мм; праве – 10 мм.

Абзаци в тексті починають відступом 15–17 мм. Помилки, описки та графічні неточності, виявлені в процесі виконання кваліфікаційної роботи, допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою та нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (графіки) машинописним способом чи чорним чорнилом, чорною пастою чи тушшю рукописним способом.

Пошкодження аркушів текстових документів, наявність помилок і слідів неповністю вилученого попереднього тексту (графіки) не допускається.

Документ має бути структурований на розділи та підрозділи (назва розділу має бути розміщена по центру сторінки, назва підрозділу – з лівого боку, відступом як для абзацу); нумерація рисунків, таблиць, формул має бути по розділах; посилання на друковані джерела роблять у квадратних дужках.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» пишуться великими літерами окремою стрічкою симетрично до тексту (по центру). Заголовки підрозділів починаються з абзацного відступу великою літерою (решта маленькі). Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовками розділу і підрозділу одна стрічка.

Кожну структурну частину треба починати з нової сторінки.

Розділи пояснювальної записки повинні мати порядкову нумерацію в межах викладеної суті роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 тощо.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка пишуть заголовок розділу також великим літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу (наприклад «2.3» – третій підрозділ другого розділу).

Таблиці й ілюстрації, які займають окрему сторінку кваліфікаційної роботи включають до загальної нумерації сторінок, але не включають у загальний обсяг. Таблиці й ілюстрації, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку.

Нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи виконують арабськими

цифрами з дотриманням наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер проставляється у правому верхньому куті без крапки у вкінці. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок кваліфікаційної роботи, номер сторінки на титульному аркуші не ставиться.

5.2. Оформлення ілюстрацій

Ілюстрації (рисунок, фотографії, креслення, схеми, графіки, плани тощо) необхідно подавати безпосередньо після посилання на них у тексті або на наступній сторінці, якщо на цій сторінці вони не вміщуються. Ілюстрації починають словом «Рис...». Ілюстрації, за винятком ілюстрацій додатків, нумерують арабськими цифрами. Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 3.2. (другий рисунок третього розділу). Назву ілюстрації розміщують після її номеру під самою ілюстрацією, а пояснювальні підписи розміщують послідовно під нею (див. приклад оформлення ілюстрації). Малі фотознімки повинні бути наклеєні на стандартні аркуші формату А4.

ПРИКЛАД НАЗВИ ІЛЮСТРАЦІЇ

Рис. 3.2. Схема прибалкової лісової смуги:

Аб – абрикос; Кз – кизил; Кля – клен ясенелистий; Дз – дуб звичайний.

Ілюстрації повинні бути виконані у відповідності з вимогами стандартів ЄСКД. При посиланнях у кваліфікаційній роботі на ілюстрації вказують їхній порядковий номер, наприклад, «рис. 3.2», якщо іде повторне посилання вказується слово «див.», тобто «див. рис. 3.2».

Якщо в тексті документа існує ілюстрація, на якій зображені складові частини виробу, пристрою тощо, то на цій ілюстрації повинні бути вказані номери позицій цих складових частин в межах наданої ілюстрації, що розташовують у зростаючому порядку.

5.3. Оформлення таблиць

Таблиці нумерують у межах розділу. Номер таблиці складається із номера розділу й порядкового номера таблиці, розділених крапкою. Наприклад: «Таблиця 3.2» – друга таблиця третього розділу. Напис «Таблиця3.2» розміщують у правому верхньому куті над назвою таблиці з великої літери курсивом.

Назва таблиці друкується з великої літери напівжирним шрифтом по центру симетрично до тексту. Заголовки граф у таблицях повинні починатися з великих літер, а підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. В кінці заголовків та підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф зазначають в однині (див. приклад оформлення таблиці). Не допускається назву таблиці розміщувати на одній сторінці, а саму таблицю – на

іншій.

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦІ

Таблиця 3.2

Розрахунок потреби садивного матеріалу для створення прибалкових лісових смуг

№ смуги	Протяжність, км	Площа, га	Потрібна кількість садивного матеріалу, тис. шт.				
			усього	у тому числі по породах			
				дуб	абрикос	клен	кизил
1	4,7	5,88	31,333	9,400	6,267	9,400	6,267
Разом	4,7	5,88	31,333	9,400	6,267	9,400	6,267

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи. При посиланні треба писати слово «табл.» із зазначенням її номера: «табл. 3.2», якщо іде повторне посилання на таблицю написати слово «див.» тобто «див. табл. 3.2»

Таблиці зліва, справа, зверху та знизу обмежують лініями. Поділяти заголовки та підзаголовки боковика і граф діагональними лініями не допускається (рис. 5.1). Горизонтальні та вертикальні лінії, що розділяють рамки таблиці, допускається не проводити, якщо їх відсутність не ускладнює користування таблицею.

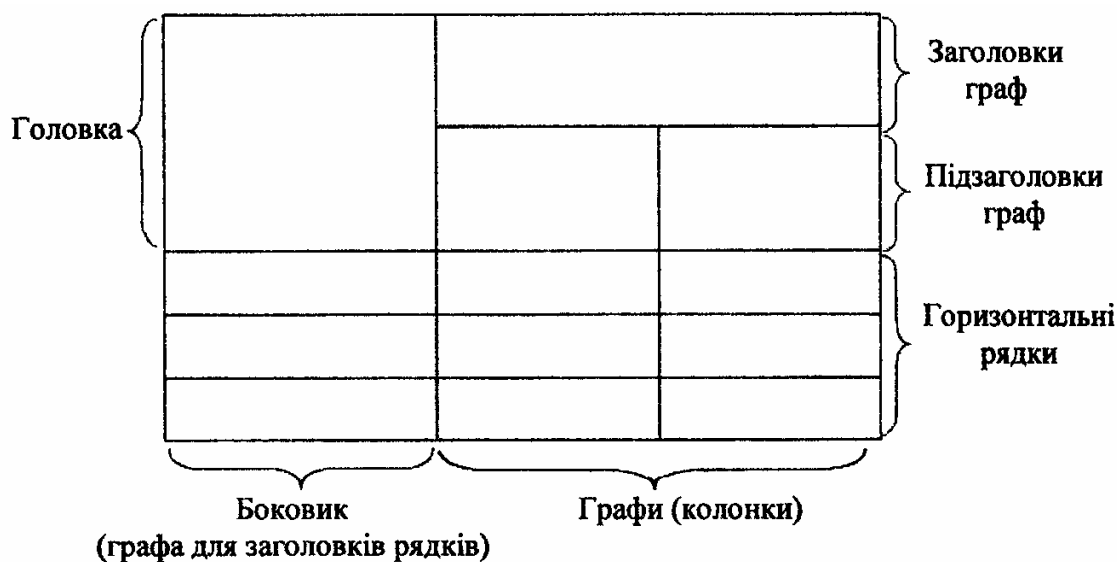

Рис. 5.1. Структура таблиці

Заголовки граф вписують паралельно рядкам таблиці. При необхідності допускається перпендикулярне розміщення заголовків граф. Висота рядків таблиці повинна бути не менше 8 мм.

Таблицю, залежно від її розміру, розміщують під текстом, у якому вперше зроблене посилання на неї, чи на наступній сторінці, а, при необхідності, в

додатках.

Допускається розміщувати таблицю уздовж довгого боку аркуша кваліфікаційної роботи.

Якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, її ділять на частини, розміщуючи одну частину під іншою чи поруч, при цьому в кожній частині таблиці повторюють її головку та боковик. При діленні таблиці на частини допускається її головку чи боковик замінити відповідно номерами граф і рядків. При цьому нумерацію ведуть арабськими цифрами граф і (або) рядків першої частини таблиці.

Слово «Таблиця» зазначають один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами курсивом пишуть «продовження таблиці» зі вказівкою номера (позначення) таблиці.

При переносі частини таблиці на ту ж чи інші сторінки назву розміщують тільки над першою частиною таблиці.

Якщо в кінці сторінки таблиця переривається та її продовження буде на наступній сторінці, то у першій частині таблиці горизонтальну лінію, що обмежує таблицю, не проводять.

Графу «Номер по порядку» у таблицю не включають. Нумерація граф таблиці арабськими цифрами допускається в тих випадках, коли у тексті документа існують посилання на них, при діленні таблиці на частини. При необхідності нумерації показників, параметрів чи інших даних порядкові номери треба зазначити у першій графі (боковику) таблиці безпосередньо перед їх найменуванням.

Якщо всі показники, наведені у графах таблиці, виражені в одній одиниці фізичної величини, то її позначення необхідно розміщувати над таблицею після назви, відділяючи комою.

Якщо в більшості граф таблиці наведені показники, виражені в одних і тих же одиницях фізичних величин (наприклад, у міліметрах), але є графи з показниками, вираженими в інших одиницях фізичних величин, то над таблицею треба писати найменування переважаючого показника чи позначення його фізичної величини, а також у підзаголовках інших граф наводити найменування показників і (або) позначення інших одиниць фізичних величин.

Якщо у графі таблиці текст повторюється і складається з одного слова, його можна замінювати лапками, а якщо з двох і більше слів – то при першому повторенні його замінюють «Те саме», а далі – лапками.

Замінювати лапками знаки, що повторюються у таблиці, такі як: цифри, математичні знаки, знаки проценту чи номеру, призначення марок матеріалу й типорозмірів виробів, позначення нормативних документів – не допускається.

За відсутності окремих даних в таблиці треба ставити прочерк (тире).

В інтервалі, що охоплює числа ряду, між крайніми числами ряду у таблиці допускається ставити тире.

Цифри у графах таблиць повинні проставлятися так, щоб розряди чисел у всій графі були розташовані один пооді іншим, якщо вони відносяться до одного показника. В одній графі слід дотримуватись, як правило, однакової кількості десяткових знаків для всіх значень величин.

5.4. Формули та рівняння

Формули набираються за допомогою редактора формул із дотриманням рекомендованих розмірів математичних формул, що представлені на рисунку 5.2.

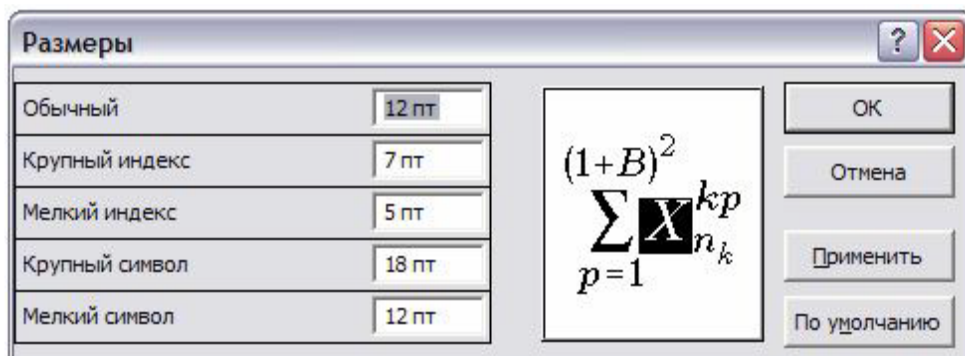

Рис 5.2. Розміри символів та індексів у формулах

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка. Формули та рівняння слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою, наприклад, формула (2.1) – перша формула другого розділу. Номер зазначають на рівні формули або рівняння, в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Приклад:

“Відомо, що

$$Z = \frac{N1 - N2}{d1 - d2}, \quad (1.2)$$

де $N1, N2$ - математичне очікування;

$d1, d2$ – середнє квадратичне відхилення міцності та навантаження..

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів необхідно подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони згадуються у ній. Пояснення значення кожного символу і числового коефіцієнта потрібно подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова „де” без двокрапки.

Переносити формули чи рівняння в наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак на початку наступного рядка. Коли переносять формули на знакові операції множення,

використовують знак “х”.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення, як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

5.5. Цитування і посилання в тексті на використані літературні джерела

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться у тексті.

Загальні вимоги цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий, зі збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Посилання в тексті пояснювальної записки на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–3]...». Якщо використовуються матеріали з монографій, оглядових лекцій та інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на якій є посилання в магістерській роботі.

5.6. Одиниці вимірювання та скорочення у тексті

Скорочення слів у роботі слід застосовувати лише в заголовках бібліографічних описів, якщо вони не є першим словом заголовку, і в тексті при розміщенні біля цифр, назв, прізвищ і в таблицях: акад. (академік); р. (річка), р. (рік), рр. (роки), см (сантиметр), млрд. (мільярд), тис. (тисяча), грн. (гривня), вид-во (видавництво), дод. (додаток); д-р (доктор); доц. (доцент); ім. (імені); рис. (рисунок); № (номер); обл. (область); пр. (праці); проф. (професор); р-н (район); с.-г. (сільськогосподарський); с. (сторінка); табл. (таблиця); т. (том); укр. (український); ч. (частина).

В інших випадках такі скорочення в тексті роботи не допускаються. У скорочених словах одиниць вимірів і тих, які зберегли останні букви, крапки не ставляться (вид-во), а біля всіх інших скорочених слів ставляться крапки (ім., с.-г.).

Цифри до десяти, які вживаються без розмірностей, в тексті пишуть словами (наприклад, у трьох варіантах, на дев'яти деревах), а більші за десять пишуться цифрами (у 15 варіантах, на 20 кущах).

Складні прикметники із двох слів (дерново-підзолисті ґрунти), а також ті,

першою частиною яких є числівник, пишуться через дефіс (40-градусна спека, 0,1-відсотковий розчин, тощо).

Тире ставиться між однорідними частинами складного слова (наприклад, рихлення на 10–15 см).

Абсолютні відсотки наводяться з точністю до трьох знаків (наприклад, вміст гумусу 3,31%), а відносні – до цілих чисел (наприклад, лісистість підвищилась на 12%).

5.7. Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Відомості про джерела включені до списку необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць (табл. 5.1). Згідно національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій. При складанні бібліографічного опису необхідно використовувати скорочення, подані в ДСТУ 3582:2013 "Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою", ДСТУ 7093:2009 "Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами" (ГОСТ 7.11-2004, MOD) та ГОСТ Р 7.0.12–2011 "Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке"

Таблиця 5.1

Приклади оформлення списку використаних джерел

КНИГИ	
Приклади	Однотомні видання
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану": наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p>

	<p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практ. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді").</p> <p>Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике. Изд. 2-е, испр. и доп. Харьков: Вища шк., 1987. 216 с.</p>
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p> <p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейников Д. О. Науково-практичний коментар до розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого).</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>Постклассическая онтология права: монографія / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; общ. ред. И. Л. Честнов. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с. (Толкование источников права).</p>
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	<p>Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.</p> <p>Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.</p> <p>Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p. .</p>
автор(и) та перекладач(і)	<p>Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с.</p>

	<p>(Памятники правовой мысли).</p> <p>Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с.</p> <p>Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.</p>
без автора	<p>Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія "Наукові праці кафедри господарського права Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; т. 1).</p> <p>Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
Приклади	Багатотомні видання
	<p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.</p> <p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p> <p>Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p> <p>Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: в 6 т. Харьков: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О. В. Стовба.</p>

	<p>Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.</p> <p>Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферати дисертацій	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p> <p>Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського. Київ, 2017. 20 с.</p>
дисертації	<p>Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>
архівні документи	<p>Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архіввищ. Органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
патенти	<p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН</p>

	<p>України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006-4).</p>
стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
бібліографічні покажчики	<p>Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p> <p>Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.</p> <p>Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.</p>
каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с. Историко-правовая спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Розділи книги	<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i>: монографія / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.</p>

	<p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. <i>Кримінологія. Загальна та Особлива частини</i>: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. <i>Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю</i>. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p> <p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. <i>Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані</i>: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.</p>
тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин</i>: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслової (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i>: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.</p> <p>Шаповал В. Свобода та "природні права" людини як основа людського виміру права. <i>Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи)</i>: матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16–17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286–295.</p>
стаття з довідкового видання	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. <i>Велика українська юридична енциклопедія</i>. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574.</p> <p>Ріяка В. О. Декларація митна. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica</i>. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
стаття з продовжуваного видання	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. <i>Держава і право. Юридичні науки</i>. Київ, 2016. Вип.</p>

	72. С. 152–166.
стаття з періодичного видання (журнал, газета)	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України</i>. 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. C1.</p>
рецензії	<p>Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче</i>. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.</p>
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
приклад	<p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор "С" АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL:</p>

	http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017).
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
приклад	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p>

Список використаних джерел містить їх бібліографічні описи і розміщується після висновків.

Джерела розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів, у порядку посилань у тексті або заголовків, або в хронологічному порядку.

5.8. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розташовуючи в порядку появи посилань на них у тексті. Від основної частини додатки відмежовують окремим аркушем з написом «ДОДАТКИ».

Кожен додаток починається з окремої сторінки. Додаток повинен мати заголовок, що друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Ґ, Є, З, И, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» і т.д.

Додатки повинні мати спільну з рештою кваліфікаційної роботи наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які нумерують в межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатку А; Д.3.1 – підрозділ 3.1 додатку Д.

Рисунки, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, що містяться у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, таблиця А.1 – перша таблиця додатку А; рисунок В.3 – третій рисунок додатку В. Якщо в додатку одна таблиця, формула, один рисунок, одне рівняння, їх також нумерують, наприклад, формула Е.1.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Формат аркуша креслень вибирають залежно від розмірів об'єкта, який буде зображений на ньому і масштабу. Масштаб залежить від ступеня зменшення об'єкта, а ступінь зменшення – від завдань, які вирішуються.

ДСТУ ISO 5456-1:2006 для зменшення зображення об'єктів рекомендує такі масштаби: 1:2; 1:2,5; 1:4; 1:5; 1:10; 1:20; 1:25; 1:40; 1:50; 1:75; 1:100; 1:200; 1:400; 1:500; 1:800; 1:1000. При зображенні великих об'єктів допускається застосовувати масштаби 1:2000; 1:5000; 1:10000; 1:20000; 1: 25000.

Креслення, можуть бути виконані від руки або на комп'ютері за допомогою програмного забезпечення Auto CAD 2009 (06, 07, 08), КОМПАС-3D V8-9 Plus, Autodesk 3ds Max Design, Наш Сад Рубин 9.0, AdobePhotoshop CS3, Планировщик садового участка, версія 1.00 издатель: © Бизнессофт, 2006, Sierras complete 3D Land designer 7.0 та ін.

Кожен аркуш креслення повинен бути оформлений так, як це рекомендують відповідні нормативні документи – стандарти та правила зображення графічних документів. Поле креслення на аркуші будь-якого формату обмежене рамкою, яку проводять суцільними товстими (основними) лініями на відстані 5 мм від меж формату; зліва лінію рамки проводять на відстані 20 мм. Поле шириною 20 мм залишають на випадок брошурування графічних робіт. Основний напис розміщують у правому нижньому куті формату (рис.6.1).

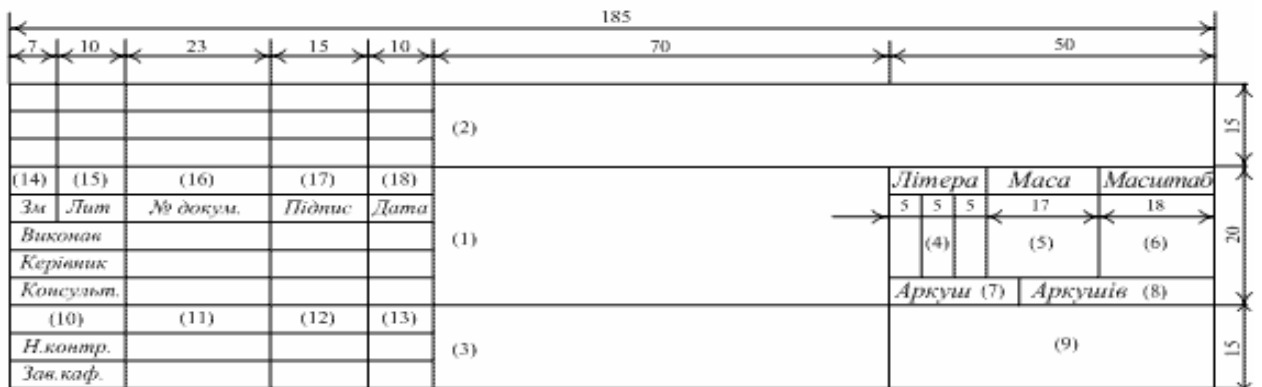

Рис. 6.1.Основний напис для креслень і схем за формою 1 (ГОСТ 2.104-68)

На кресленні зверху посередині вказують його вид («Генеральний план», «Ситуаційний план», тощо), знизу – масштаб, а також розу вітрів з орієнтацією за сторонами світу. За необхідності на аркуші розміщують умовні позначення, баланс території, експлікацію, асортимент рослин.

У креслярському шрифті використовують український (російський), латинський, і грецький алфавіти, арабські та римські цифри, різноманітні знаки.

Дроби, показники степені, індекси, тощо виконують шрифтами типів А і Б розміром меншим від основного, а на кресленнях, виконаних олівцем, – не меншими 3,5 мм. Для всього тексту товщина ліній, літер і цифр повинна бути

однаковою.

7. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна мета презентації – це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів магістерської роботи. При створенні презентації студенти повинні вирішити два важливих завдання:

Створити короткий анотований конспект свого виступу.

Викласти результати досліджень та їх основні положення.

Презентацію до кваліфікаційної роботи рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення MSPOWERPOINT.

Структура презентації:

1 -й слайд – тема кваліфікаційної роботи, прізвище доповідача та керівника, рік захисту;

2-й слайд – актуальність теми кваліфікаційної роботи та проблема дослідження;

3-й слайд – об'єкт, предмет;

4-й слайд – головна мета та завдання кваліфікаційної роботи;

5-й слайд – методи дослідження.

На наступних слайдах – відображається аналіз, який отриманий в дослідженні, їх статистична обробка, в тому числі з використанням комп'ютерних програм.

На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки та рекомендації до впровадження результатів кваліфікаційної роботи.

Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді. При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимоги:

- тривалість – 7-10 хв.
- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20 шт.;
- використовуються ключові слова і фрази, а не речення;
- на одному слайді – одне ключове поняття;
- текстовий матеріал подається у схемах та організаційних діаграмах, числовий – у таблицях або діаграмах (графік – демонстрація змін у часі, секторна діаграма – демонстрація відношення частини до цілого, гістограма – демонстрація порівнянь);
- матеріал підкріплений графічними зображеннями та відео-фрагментами:
  - дотримана логіка викладу та грамотність;
  - доповідь магістра доповнює інформацію на слайді, а не дублює її;
  - ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;
  - текст легко читається (мінімальний розмір шрифту – 20 - напівжирний);
  - фон, колір тексту та діаграм пасують і відповідають правилу трьохосновних кольорів та їх відтінків;
  - шаблон оформлення – однаковий для всіх слайдів презентації;

- дотримується контраст між текстом, фоном і графікою.

Презентація подається на електронному носії (CD-RW) і повинна мати наклейку з прізвищем та підписом студента магістратури, керівника, назвою роботи та спеціальності. На носію розташовується один файл, назва якого містить прізвище студента або слухача магістратури.

8. ПІДГОТОВКА І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

8.1. Підготовка до захисту

Основні результати кваліфікаційної роботи завчасно доповідають на студентському науковому гуртку або конференції. Студент готує для цього доповідь тривалістю до 7-10 хвилин у якій викладено основні результати досліджень. Магістранту в усній формі даються запитання за темою роботи, зауваження і рекомендації щодо наступного захисту перед ЕК.

Оформлення кваліфікаційної роботи повинно відповідати вимогам щодо її написання згідно з методичними вказівками, розробленими в Уманському НУС, зокрема кафедрою лісового господарства. За умови позитивного відгуку керівника та позитивного результату перевірки на плагіат кваліфікаційної роботи (проєкту) допускається до проходження попереднього захисту.

Для проходження кваліфікаційної роботи, що до запобігання та виявлення академічного плагіату у системі «Антиплагіат Unplag.com», студент повинен надати завідувачу кафедри електронну версію кваліфікаційної роботи. В свою чергу завідувач кафедри не пізніше ніж за 10 днів до проходження попереднього захисту надає записані на одному диску CD RW по одній групі, та заповнені авторами кваліфікаційних робіт заяви за встановленою формою (Додаток 1, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти в Уманському національному університеті садівництва). Факт передачі електронних версій кваліфікаційних робіт відповідальному адміністратору для перевірки на плагіат у системі «Антиплагіат Unplag.com» засвідчується актом (Додаток 2 того ж самого положення). Електронна версія кваліфікаційної роботи подається у одному файлі формату doc, docx (виконаних в середовищі текстового редактора MS Word), з назвою, що формується за такими правилами – прізвище, ім'я по батькові студента, назва групи. Наприклад, Іванов Іван Іванович_21-з-лг. Заявою автор підтверджує факт відсутності у кваліфікаційній роботі запозичень з оприлюднених джерел без відповідного оформлення цитувань і посилань, а також засвідчує ідентичність кваліфікаційної роботи на паперовому і на електронному носії. Відповідальний адміністратор здійснює перевірку кваліфікаційних робіт на плагіат за допомогою системи «Антиплагіат Unplag.com», за результатами якої оформляє звіти та передає їх завідувачу кафедри. У разі позитивного результату перевірки на плагіат, звіт додається до кваліфікаційної роботи. Якщо перевірка на плагіат виявила значний об'єм запозичень кваліфікаційна робота направляється на доопрацювання. Рекомендовані показники оригінальності тексту у кваліфікаційних роботах

здобувачів вищої освіти: – понад 90% – висока оригінальність тексту кваліфікаційної роботи; – понад 80% – текст кваліфікаційної роботи є оригінальним (несуттєвий об'єм запозичень); – від 60 до 80% – оригінальність тексту задовільна (незначний об'єм запозичень), проте слід переконатися у наявності і правильному оформленні цитувань та посилань на використані джерела; – від 40 до 60% – кваліфікаційна робота приймається до розгляду після доопрацювання автором, наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значний об'єм запозичень; – менше 40% – кваліфікаційна робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до захисту в ЕК, оскільки має суттєву кількість запозичень, що трактуються як плагіат.

Завершену кваліфікаційну роботу необхідно акуратно оформити, переплести, після висновків поставити особистий підпис, дату і подати керівникові для перевірки та підготовки відгуку на неї (додаток Л). Якщо кваліфікаційна робота, з погляду керівника, готова до захисту перед ЕК, відповідна рекомендація дається ним в кінці відгуку, обов'язково підписується із зазначенням свого прізвища, ініціалів та наукового ступеня і звання.

Письмовий відгук керівника на кваліфікаційну роботу висвітлює оцінку актуальності запропонованої теми, рівень використання студентом або слухачем магістратури теоретичних знань для розв'язання завдань дослідження, аналіз методики дослідження, оцінку якості вирішення завдань дослідження, аналіз та оцінку запроваджених дослідником заходів, основні дані стосовно повноти і завершеності досліджень, інформацію про недоліки, загальні висновки та оцінку кваліфікаційної роботи. Керівник оцінює роботу записом: – «Рекомендується до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не рекомендується». У випадку негативного висновку що до допуску студента до захисту кваліфікаційної роботи, це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю керівника.

Після ознайомлення з кваліфікаційною роботою та відгуком керівника, завідувач кафедри допускає роботу до захисту, роблячи про це відповідний запис на титульній сторінці кваліфікаційної роботи.

Кожна кваліфікаційна робота, допущена випусковою кафедрою до захисту, направляється на внутрішню рецензію (додаток М). Коло наукових та фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці кваліфікаційної роботи. Рецензії подаються у письмовому вигляді згідно з вимогами. Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені та по батькові місця роботи та посади яку він займає.

За виконання вимог щодо оформлення, достатність обсягу матеріалу, правильне, стилістичне та грамотне викладення, рецензент дає оцінку дипломній роботі, вказуючи зауваження, недоліки та побажання. У рецензії на роботу також визначається її актуальність, наукова новизна, повнота та ґрунтовність викладу, науковий рівень проведених досліджень, аргументованість висновків і пропозицій, можливість їх практичного впровадження. Рецензент повинен звернути увагу на відповідність отриманих результатів меті та завданням кваліфікаційної роботи, відзначити її позитивні

та негативні сторони. Рецензент оцінює роботу за чотирьохбальною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відгук і рецензія вкладаються в конверт, приклеєний на звороті твердої папітурки магістерської роботи. Туди ж вкладаються ксерокопії друкованих праць, довідок про виступи на конференціях, документи, що вказують на практичне застосування роботи та звіт перевірки на плагіат.

Студент своєчасно (не менш як за 3 робочих дні до його безпосереднього захисту перед ЕК) передає підготовлену, перевірену та допущену до захисту кваліфікаційну роботу у деканат.

Після підготовки кваліфікаційної роботи до захисту, магістрант готує виступ (доповідь), наочний матеріал для використання під час захисту перед ЕК. У доповіді доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; методи досліджень; результатами досліджень; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження; які положення не знайшли підтвердження. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 7-10 хвилин. Демонстраційний матеріал для захисту готують у вигляді таблиць, рисунків, натуральних зразків, презентацій, планів тощо.

Перед захистом необхідно ретельно прочитати рецензію, особливу увагу звернути на вказані рецензентом зауваження, по можливості виправити їх і підготувати обґрунтовані відповіді.

8.2. Захист кваліфікаційної роботи

Студент допускається до захисту кваліфікаційної роботи перед ЕК, якщо він повністю виконав навчальний план і отримав допуск завідувача кафедри до захисту.

Захист випускних кваліфікаційних робіт відбувається на відкритому засіданні ЕК.

Під час доповіді у межах відведеного регламенту магістрант коротко обґрунтовує актуальність теми, характеризує умови і методичку виконаних досліджень, викладає основний зміст роботи з використанням ілюстративного матеріалу, а також основні висновки роботи.

Після закінчення доповіді члени ЕК і присутні задають питання за темою роботи, відповіді на які мають показати рівень знань і загальну підготовку доповідача.

Один із членів Екзаменаційної комісії висловлює своє враження від додаткового ознайомлення з роботою, враховуючи актуальність, грамотність викладу матеріалу і загальне оформлення, а також оголошує зміст рецензії й оцінку рецензента. Доповідач повинен дати відповіді на зауваження рецензента.

Керівник кваліфікаційної роботи оголошує зміст свого відгуку (за його відсутності це робить член ЕК).

Захист кваліфікаційної роботи фіксується в протоколі ЕК. Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками: відмінно, добре,

задовільно і незадовільно. При оцінці захисту кваліфікаційної роботи комісією приймається до уваги її зміст, грамотність, якість оформлення, повнота викладення результатів досліджень, обґрунтованість висновків та пропозицій, зміст доповіді та відповідей на запитання, відгуки на роботу, рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки магістранта. Виставлені після обговорення на закритому засіданні ЕК оцінки оголошуються головою ЕК у присутності студентів, які захищали кваліфікаційні роботи. За результатами підсумкової атестації випускників ЕК приймає рішення про присудження їм кваліфікації за спеціальністю і видачу диплома ОР «Бакалавр».

Студент, який після захисту кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу і йому видається академічна довідка. Але Екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту ж саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Студент, який не захистив кваліфікаційну роботу, допускається до повторного захисту кваліфікаційної роботи протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Студентам, які не захищали кваліфікаційну роботу з поважної причини, може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи ЕК зі захисту кваліфікаційної робіт, але не більше одного року.

Додаток А

Приклад оформлення титульного листа на кваліфікаційну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра лісового господарства

форма навчання

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 20__ р.

Зав. кафедри, _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____

_____

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього рівня «Бакалавр»

**ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ
РУБКАМИ ДОГЛЯДУ В ДП «БЕРШАДСЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО»**

Виконав (ла) студент (ка) _____ курсу, групи _____
Освітньої програми «Лісове господарство»
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Самохвал А. В.

Керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

УМАНЬ – 20__

Продовження додатку А
Приклад оформлення титульного листа на кваліфікаційний проект

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет лісового і садово-паркового господарства
Кафедра лісового господарства
форма навчання

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 20__ р.

Зав. кафедри, _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи (проекту)
освітнього рівня «Бакалавр»

**ПРОЕКТ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР В ДП «БЕРШАДСЬКЕ
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»**

Виконав (ла) студент (ка) _____ курсу, групи _____
Освітньої програми «Лісове господарство»
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Самохвал А. В.

Керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

УМАНЬ – 20__

Додаток Б

Приклад оформлення завдання на кваліфікаційну роботу магістра

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра лісового господарства

Освітня програма «Лісове господарство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Затверджую
Завідувач кафедри

В.П. Шлапак

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу (проект)

студенту _____
(прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи (проекту) _____
_____

керівник роботи (проекту) _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом вищого навчального закладу від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи (проекту) «__» _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до роботи (проекту):

_____
_____
_____
_____
_____

4. Перелік питань, які потрібно розробити:

_____
_____
_____
_____
_____

5. Дата видачі завдання - _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів проекту (роботи)	Строк виконання етапів	Примітка

Студент _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток В

Зразок змісту кваліфікаційної роботи дослідницького характеру

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І
ТЕРМІНІВ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА, ОБ'ЄКТ, УМОВИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ
ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Програма дослідження

2.2. Об'єкт досліджень

2.3. Ґрунтово-кліматичні та лісорослинні умови

2.4. Методика проведення досліджень (підбір ділянок, пробних площ)

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Лісівницько-таксаційна характеристика пробних площ

3.2. Природне поновлення сосни звичайної в ДП „Ободівське лісомисливське
господарство“

3.2.1. Плодоношення сосни

3.2.2. Природне відновлення сосни під наметом насаджень

3.2.3. Природне відновлення сосни на зрубках

РОЗДІЛ 4. ФОРМУВАННЯ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ ПРИРОДНОГО
ПОХОДЖЕННЯ

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Д

Зразок змісту кваліфікаційної роботи з узагальнення досвіду об'єкта господарювання

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО РОЗВИТОК ГАЛУЗІ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЛЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА (огляд літератури)

РОЗДІЛ 2. ВІДОМОСТІ ПРО ОБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Господарська діяльність підприємства

2.2. Перелік видів рослин у господарстві та їх характеристика

Розділ 3. ПРИРОДНІ УМОВИ ОБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Кліматичні умови

3.2. Рельєф, ґрунтові та гідрологічні умови

3.3. Лісорослинні умови

РОЗДІЛ 4. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЇХ АНАЛІЗ

4.1. Технології створення або догляду за насадженнями

4.2. Об'єм виробництва та якість продукції господарства

4.3. Заходи щодо вдосконалення технології створення або догляду за насадженнями

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Е

Зразок змісту кваліфікаційної роботи з проектування лісового розсадника

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І
ТЕРМІНІВ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТОК ЛІСОВОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО
РОЗСАДНИЦТВА В УКРАЇНІ (огляд літератури)

1.1. Значення розсадництва для лісового та садово-паркового господарства

1.2. Призначення розсадників та види садивного матеріалу

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ЗОНИ РОЗТАШУВАННЯ
РОЗСАДНИКА

2.1. Місцезнаходження розсадника та економічні умови регіону

2.2. Характеристика клімату

2.3. Характеристика рельєфу та ґрунтового покриву

2.4. Лісорослинні умови

РОЗДІЛ 3. РОЗРАХУНОК ПЛОЩІ ЛІСОВОГО РОЗСАДНИКА

3.1. Вибір місця, організація та первинне освоєння території

3.2. Розрахунок площі посівного відділення

3.3. Розрахунок площі деревної та плодової шкілки

3.4. Розрахунок площі маточної плантації

3.5. Розрахунок площі продукуючих і допоміжних частин лісового розсадника

Розділ 4. АГРОТЕХНІКА ВИРОЩУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ

4.1. Вирощування сіянців

4.2. Вирощування саджанців у деревній шкілці

4.3. Вирощування саджанців у плодовій шкілці

4.4. Закладання маточної плантації та її експлуатація

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Ж

Зразок змісту кваліфікаційної роботи з проектування лісових культур

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І
ТЕРМІНІВ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТОК ЛІСОКУЛЬТУРНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ
(огляд літератури)

1.1. Значення лісокультурної справи для лісового господарства України

1.2. Види, методи та способи створення лісових культур

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ МІСЦЯ РОЗТАШУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Місцезнаходження підприємства й економічні умови регіону

2.2. Характеристика клімату

2.3. Характеристика рельєфу та ґрунтового покриву

2.4. Лісорослинні умови

Розділ 3. ПРОЕКТУВАННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР

3.1. Обґрунтування доцільності створення лісових культур на лісокультурних ділянках

3.2. Системи і способи обробітку ґрунту під лісові культури

3.3. Технологія створення лісових культур

3.4. Технологія проведення агротехнічних доглядів

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток К

Зразок змісту кваліфікаційної роботи з проектування захисних лісових насаджень

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗНАЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ДОВКІЛЛЯ ЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ (огляд літератури)

1.1. Значення захисних лісових насаджень

1.2. Вплив лісових насаджень на довкілля

1.3. Особливості проектування захисних лісових насаджень

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ЗОНИ РОЗТАШУВАННЯ ОБ'ЄКТА

2.1. Місцезнаходження об'єкта та економічні умови регіону

2.2. Характеристика клімату

2.3. Характеристика рельєфу та ґрунтового покриву

2.4. Лісорослинні умови

РОЗДІЛ 3. СТАН ЗАХИСНИХ НАСАДЖЕНЬ У ГОСПОДАРСТВІ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЙОГО ПОЛІПШЕННЯ

3.1. Характеристика захисних насаджень

3.2. Лісівницько-таксаційні показники

3.3. Лісівницько-меліоративна оцінка захисних лісових насаджень

3.3. Заходи з підвищення меліоративної ефективності захисних лісових насаджень

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Л
ВІДГУК
на роботу студента бакалаврату кафедри

_____ факультету
Уманського національного університету садівництва

_____
(прізвище, ім'я та по батькові)

на тему: _____

подану на здобуття ОР «Бакалавр» за спеціальністю _____
(спеціальність)

« ____ » _____ 20__ р.

Керівник кваліфікаційної роботи:

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

Додаток М
РЕЦЕНЗІЯ

на роботу студента бакалаврату кафедри

_____ факультету
Уманського національного університету садівництва

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

на тему: _____

_____ подану на здобуття ОР «Бакалавр» за спеціальністю _____
(спеціальність)

« _____ » _____ 20__ р.

Рецензент:

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

Методичне видання

*Володимир Петрович Шлапак
Адаменко Світлана Анатоліївна
Галина Петрівна Іщук
Ірина Євгеніївна Іващенко
Ірина Володимирівна Козаченко
Сергій Анатолійович Коваль
Олександр Степанович Остапчук*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до підготовки і написання кваліфікаційної роботи
освітнього рівня «Бакалавр»
спеціальності 205 – Лісове господарство**

Підписано до друку 2022р. Формат 60×90/18
Обсяг умов. друк. аркуш. Наклад 50 прим.
Замовлення №

Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС
Свідоцтво ДК № 2499 від 18.05.2006 р.
20305, м. Умань, вул. Інститутська, 1
тел. (04744) 3-22-35